

Eğitimde Etik Ve Ahlaki Değerlerin Artan Önemi

The Increasing Importance Of Ethics And Moral Values In Education

Fuat UZUN*

Öz

Çok kültürlü olarak nitelendirilen günümüz dünyasında, çeşitli kültürlerden ve etnik gruplardan gelen insanlar arasında, küreselleşmenin de etkisiyle artan ve gelişen işbirliğinin yanında, birçok alanda çatışma ve yanlış anlamaların meydana geldiğini görmek mümkündür. Dünyamız, birçok nedene bağlı olan çatışmalar ve benzeri görülmemiş sosyal hareketlilik nedeniyle stabil olmayan bir yapıyla karakterize edilebilir. Halen dünyanın çok farklı bölgelerinde devam eden ve uzun yıllardır devam eden çatışmalar, uluslararası toplumun bu çatışmalara dahil olması ve/veya özellikle bu bölgelerden kaynaklanan göç hareketlerinden etkilenmesi, başta sağlık ve ekonomik sorunlar olmak üzere çok boyutlu toplumsal sorunlara yol açması ve aradan uzun zaman geçmesine karşın bu sorunlara çözüm bulunamaması konuyu daha da önemli hale getirmektedir. Bu durumda küresel düzeyde etik değerlerin dikkate alınması çatışma ve yanlış anlamaları önemli ölçüde ortadan kaldıracaktır ve farklı toplumlar arasındaki iletişimde etik davranış daha önemli hale gelir, bu da esasında küresel vatandaş anlayışını ve farklı kültürler arasındaki işbirliğini geliştirebilir. Öğrencileri geleceğe hazırlamak ve yönlendirmek amacıyla, küreselleşen günümüz dünyasında toplumun ve dünyanın çok kültürlü algısına uyum sağlamanın önemi yadsınmaz. Bu nedenle çalışmada; insanlar arasındaki ilişkilerin daha olumlu yönde gelişmesinde

* Dr., Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Ankara-Türkiye, fuat2244@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3069-4758

etiğin önemine odaklanarak, daha sağlıklı ve ortak anlayışı esas alan ilişkilerin kurulmasında evrensel bir gelişim aracı olan eğitim sürecinde dikkate alınması ve öğrencilere bu değerlerin kazandırılmasının önemi ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Etik, çok kültürlü toplumlar, kültürel değerler, eğitimde etik değerler

Abstract

In today's world, which is described as multicultural, it is possible to see that there are conflicts and misunderstandings in many fields, as well as the increasing and developing cooperation between people from various cultures and ethnic groups. Our world can be characterized by an unstable structure due to multi-cause conflicts and unprecedented social mobility. Conflicts that are still going on in many different parts of the world and have been going on for many years, the involvement of the international community in these conflicts and/or the fact that they are affected by the migration movements arising from these regions, cause multidimensional social problems, especially health and economic problems, and despite the fact that a long time has passed. The inability to find solutions to these problems makes the issue even more important. In this case, ethical values at the global level can significantly eliminate conflicts and considering misunderstandings, and ethical behavior becomes more important in communication between different societies, which can actually improve the understanding of global citizens and cooperation between different cultures. In order to prepare and guide students for the future, the importance of adapting to the multicultural perception of the society and the world in today's globalizing world cannot be denied. Therefore, in the study; focusing on the importance of ethics in the development of relations between people in a more positive way, it has been tried to reveal the importance of taking these values into consideration in the education process, which is a universal development tool, in the establishment of relations based on healthier and common understanding, and the importance of gaining these values to the students.

Keywords: Ethic, multi-cultural societies, cultural values, ethic values in education

Giriş

Etik, diğer toplumsal sistemlere de insan gücü altyapısını hazırladığından eğitimde çok önemli bir rol oynar. Etik, bağlılık ve ahlaki görev ile iyi ve kötü ile uğraşma disiplini olarak yorumlanır. Etik, eylemleri doğru ve yanlış yapan yerleşik düzeylerdir. Etik için temel unsurlardan olan dürüstlük ve disipline gelindiğinde, dürüstlük diğerleri gibi benzersiz değerler olarak sınıflandırılır ve bunlar günlük rutinlerde uygulanır. Etik, davranışı etkiler ve bir bireyin doğru seçenekleri yapmasına izin verir (Weinstein, 2017).

Etik olmadan hayatı yönetmek ve sorumlu davranmak çok zordur. Etiğin önemi yaşamın hiçbir aşamasında göz ardı edilemez. Bireyin karakterinin şekillenmesinde çok önemli bir aşama olan eğitim alanında uygulanması ise çok önemlidir. Eğitimde etik sistemin sorunsuz çalışmasına da yardımcı olur. Etik, neyin kabul edilebilir neyin kabul edilemez olduğunun standartlarını belirler, bu nedenle hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin çıkarlarını korur. Eğitimde Etik, yıllar içinde büyük önem kazanmıştır ve kurumlar, öğrencilerin etiği anlamalarına ve yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olmasına yardımcı olacak programlar geliştirmişlerdir (NEA, 2020). Eğitimde etik, hem öğretmenler hem de öğrenciler için erişilebilirdir. Özellikle örgün eğitimde ve yatılı okullarda öğrencileri etik konusunda bilinçlendirmek öğretmenin temel görevlerinden biridir. Eğitim planlamacıları ve okul yönetimleri de sık sık öğretmenlere meslekleri için geçerli olan etik kurallar hakkında bilgi verme görevini üstlenir ve bunu hizmet içi eğitim konusu olarak ele alırlar.

Eğitim insan hakkının temel bir ögesi olarak değerlendirilmektedir. Etik eğitiminin amacı ise etiği doğrudan öğretmek değildir. Bu bilgi birikimini sağlamak esas amaçtır. İlk amaç, bireylerin, sorunların etik boyutlarını tanımalarına ve diğerlerinin yanı sıra sağlık, ekonomi ve politika gibi çeşitli alanlardaki etik sorunları ele almalarına imkan sağlayacak entelektüel boyutları geliştirmektir. Etik eğitiminin ikinci amacı ise, kişinin amaçlarına yönelik, özellikle özeleştirici yeteneği ile kişisel ve kolektif insan eylemlerinin teorik ve pratik etkisine yönelik eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektir (Hutchings, 2016).

Günümüzde etik hayatın her alanında önemli bir yere sahiptir. Eğitim aynı zamanda insan yaşamının temel bir yöntemidir. Dolayısıyla eğitimde etik çok hayati ve üretken bir role sahiptir. Daha iyi bir vatandaş olmak için eğitim sisteminde etik bir boyut olarak yer almalıdır. Eğitim, insan yaşamının temel bir yöntemi olduğundan, etik eğitimde de önemli ve hayati bir konu haline gelmiştir. Etiğin önemini anlamak için eğitim sistemine etiğin yerleştirilmesi esastır (Biesta, 2006).

Etik, günümüz dünyasında felsefenin en temel ve işleyen dalıdır, karar vermenin de önemli bir parçasıdır. Ancak öğrencilere etik olarak düşünceleri öğretilmez. Öğrenciler etik ile ahlakın arasındaki farkı anlayamayabilirler. Öğrencilere etik eğitimi vermeden öğrencileri iyi analiz etmek gerekir. Belki öğrencilerin ahlaki değerleri etiği anlamasına yardımcı olur ve bu nedenle öğretilmesine gerek yoktur (Josefova, 2009). Eğitimde etik, ister farkındalık ve anlayış, isterse tüm dünyada etik davranmak için daha fazla motivasyon açısından olsun, öğrencilerin etik olarak büyümesine yardımcı olmayı amaçlayan öğrenme deneyimi için dikkate alınması gereken bir kavramdır.

Bu çalışmanın amacı, eğitimde etik konusunun nasıl ele alınacağı ve öğrencilerin, dolayısıyla toplumsal sistemlerde görev alacak bireylerin bu değerleri kazanmasında eğitimcilerin nasıl bir yöntem uygulaması gerektiğini ortaya koymaktır.

“Betimsel” olan bu çalışmada, veriler; eğitimde etik konusunda araştırmacılar, ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanmış raporların, tezlerin, makalelerin “alanyazın taraması” yöntemi incelenerek, tema bazında gruplandırılmış, analiz edilmiş, yorumlanmış ve bu yorumlardan da sonuca gidilmeye çalışılmıştır.

İnceleme

Etik, herhangi bir mesleğin önemli bir unsurudur. Mesleki ahlak konusundaki kılavuzlar, örneğin etiğin hekimlerin yetiştirildiği tıp eğitiminde mi, yoksa hekimlerin hastalara yaklaşımının önemli olduğu tıp alanında mı kazanılıp uygulandığına karar vermek önemlidir. Pek çok ülkede, özellikle avukatların etiğe yoğun bir şekilde odaklanması ve etik konusunun geliştirilmesi amacıyla konuşmalar yapmak için profesyoneller ve meslektaşlarla görüşmelere katılması yaygın bir uygulamadır (Hutchings, 2016). Dolayısıyla her meslekte etik konusunun ele alınarak meslek mensuplarına kazandırılmasının zamanı ve süreci farklı olabilir.

Her alanın kendine göre zorlukları vardır. Profesyoneller hata yapabilir ve bazen kariyerlerinde küçük ve büyük sorunlara yol açabilecek ayrıntıları görmezden gelebilirler. Etik yönergeler, profesyonellere yardımcı olmak ve kendilerini mesleklerinin standartlarına uyacak şekilde düzenlerken kendilerini yetkilendirilmiş hissetmek için değişen ortamla başa çıkmak için önemlidir (Havlık ve Koşa, 2007).

Etik, eylemleri doğru veya yanlış olarak tanımak için belirlenmiş standartlardır (Dnes, 2015). Geçmişte farklı meslek grupları için oluşturulan “Ahilik” veya “Lonca”lar bir açıdan mesleki etik değerleri öğreten ve bunların uygulanmasını denetleyen sistemler olarak oldukça önemli işlevler görmüşlerdir. Günümüzde de bu sistemin bir kısım geleneksel meslek gruplarında kısmen de olsa devam ettiği görülmektedir.

Gün içinde gerçekleştirdiğimiz eylemlerimizde, etiğin önemli bir boyutu olan disiplin, dürüstlüğü kategorize etmeye yardımcı olur. Davranışları etkileme ve doğru seçimi yapma konusunda rehber görevi gören bireylerin kurallara uyması ve etik değerlere göre sorumlu davranması daha kolaydır (NEA, 2020).

Etik kurallar, davranışın değerlendirilmesinde daha kolay ve daha doğru sonuçlar için resmleştirilmiş bir zemin görevi görür. Ayrıca, etik kodların da ahlaki olarak eğitici ve önleyici anlamda şüphe götürmez bir yanı vardır. Diğer meslek gruplarında resmleştirilmiş etik kuralları varken, öğretmenlik mesleğinde diğer meslek gruplarından farklı olarak birçok okulun kendine özgü etik kodları vardır (Morrell, 2002). Öğrencilerine karşı hak ve ödevlerinin olduğunu fark eden okullar, bu hak ve görevleri öğretmenlerden de istemektedir. Bu etik kodların temel amaçlarından birisi de, öğretmenlik istihdam koşullarının değiştirilmesi veya genişletilmesi değil, ana hedefi öğretmenin motivasyonudur. Bu nedenle öğretmenlik mesleğinin resmi hale getirilmiş etik kodlarına ihtiyacı olup olmadığı tartışma konusudur (Pavlık ve Belcik, 2010).

Etik kurallar toplumsal yaşamda yasaların temeli olarak hizmet etmiştir, ancak yasalarda asgari düzeyde etik kuralları vardır. Etik kurallar aracılığıyla bir kurumda bireylerin ne olup olmadığını söyleyebilmek ya da bir kurumun yaptığı işleri iyi ya da kötü olarak sınıflayabilmek mümkündür (Pikhart, 2014a).

Duygusal zekası yüksek insanların anlama düzeyi de yüksektir ve doğru kararlar vermeyi ve uygun şekilde hareket etmeyi bilme becerileri vardır. Onlar için zorlayıcı etik kurallarına gerek yoktur. Bu özelliğe sahip olmayan diğer bireylerin bu yeteneklerini geliştirmek için konulacak etik kodlar onlara yardımcı olabilir (Semradova ve Kacetl, 2011).

Etik, normatif bir bilimdir ve ahlakın kapsamını tanımlar. Etik kodlar yalnızca ahlaki olarak bağlayıcı normlar olup, mevcut mevzuata aykırı olmamalıdır. Çünkü bu yasal mevzuatların temelinde zaten toplumdaki etik değerler vardır. Sutton etiği “bir ahlak bilimi, ahlakın bir parçası, pratik felsefe; neyin doğru neyin yanlış olduğunu, neyin doğru ve neyin gerekli olduğunu soran” olarak tanımlamıştır (Sutton, 2005).

Nytrova'nın etik anlayışında ise “neyi yapıp neyi yapmamamız gerektiğini belirlemek değil, ahlaki, ahlaki olmayı veya doğru olan veya olmayı aramamıza ve genişletmemize yardımcı olur, etik, değerler ile yakından ilişkilidir. Etik en yüksek insani değer olarak kabul edildiğinden, etik neyin iyi neyin iyi olmadığını ayırt etmeyi öğretir” (Nytrova, 2005, s. 34). Jankovski ise “kişi yükümlülüklerinde bilerek ve isteyerek tutarlı davranırsa ahlaklı davranır, aksi takdirde ahlaksız davranışlardan bahsedebiliriz” (Jankovski, 2003, s. 223) demektedir.

Ahlak esasen toplumsal olarak arzu edilen ve istenmeyen davranışı belirler ve böylece toplumdaki insan davranışlarını etkiler. İnsanların rasyonel olduğunu varsayıldığında, özgür ve rasyonel karar vermenin ahlaki sorumluluk için gerekli bir koşul olduğu kabul edilir. Etik, neyin doğru neyin yanlış, neyin iyi ve kötü olduğuna bakmalı, insanların kararlarını incelemeli ve ahlaki olup olmadığını değerlendirmelidir (Fitzmaurice, 2010).

Etik kurallar, aynı zamanda işyerindeki davranış standartlarını tanımlar. Etik kuralların varlığı daha büyük ve çok uluslu şirketlerde daha da belirgindir. Şirketler temel etik değerler üzerinde çalışırlar ve onları etkili yönetimin bir aracı olarak görürler. Küreselleşen şirketlerde etik kuralları, iş ilişkilerinde yaygın olarak kullanılan araçlardan biridir (Hutchings, 2016).

Bir etik kuralı, arzu edilen belirli davranış sınırlarını belirlemelidir. Etik kurallar, davranış ilke ve kurallarının belirlenmesine hizmet eder ve çoğunlukla belirli bir kurum veya kuruluşun tanımlanmış hedef ve değerlerine dayanır. Genellikle de iş dünyası, müşteriler ve diğer meslek grupları ve halkla ilişkileri tanımlamak için etik kurallar oluşturulur (Pikhart, 2014b). Organizasyonların kendi etik kodunu nasıl belirlediği, kodun periyodik olarak revize edilip edilmediği, çalışanlar için zorunlu ve ihlalinin cezalandırılıp cezalandırılmadığı bir değerlendirme ölçüsü olarak kullanılır (Weinstein, 2017).

Bazı alanlarda, örneğin avukatlık, tıp, adli uzmanlıkta ciddi yasal geçerliliği olan etik kodlar vardır. Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği mesleki beceri ve değerler dik-kate alındığında, öğretmenlerin öğrencilerin yaşamları hakkında çok fazla gizli bilgi

topladığı göz önünde bulundurularak, öğretmenin adımları bir uzmanlık alanı olarak eğitimin etik ilkelerine uygun olmalıdır (Walden University. Erişim: 23.01.2022)

Öğretmenlik mesleğinin tanımı esas alındığında bazı mesleki değerler ön plana çıkar: Öğretmenler mesleklerine ve öğrenciler ile birlikte çalışmaya olan tutkularını göstermelidirler. Öğretmenler çalışmalarını yaparken davranışlarının nedenlerini açıklamak veya alternatifleri önermek için konu üzerinde derinlemesine düşünürler, onu tanımlayabilirler, analiz edebilir ve değerlendirerek birlikte çalışmanın yollarını ortaya koyarlar. Öğretmenler mesleki ilerlemeleri ve mesleki yeterlilikleri için tutumlar ve değerleri, pedagojik psikolojik uygulamaları, endüstriyel-egitimsel ilişkileri, mesleki gelişmeleri ve modern bilgi teknolojisi becerilerini geliştirirler (Haynes, 1998). Öğretmenler mesleki ilerlemelerinde öncelikle okulun görevleri ve hedeflerini dikkate alırlar. Çalışmalarında edebiyat, internet, danışmanlık hizmetleri, meslektaşları ile yakın işbirliği, öğretmenler için eğitim kurslarını da yaygın şekilde kullanırlar. Öğretim ve eğitimdeki gelişmeleri de dikkate alarak ilerlemelerini sürekli olarak değerlendirir ve kariyer adımlarını planlarlar. Öğretmenler beden ve ruh sağlıklarına dikkat ederler, aktif olarak stres ve tükenmişlikten kaçınırlar.

Mesleki bilgi ve mesleki becerilere ek olarak öğretmenlik mesleğini tanımlayan başka faktörleri de bulabiliriz. Örneğin bazı eğitim araştırmacıları öğretmenlerin eğitim sürecinde temel sorumluluklarını ortaya koyarken değer boyutunu ve etik sorumluluğu vurgularlar. Burada öğretmenlerin mesleki değerleri bilgi ve becerilerinden daha önemlidir (Eriksen, 2007).

Etik hakkında konuşmak, etiği uygulamakla aynı şey değildir. Bir fikir birliğine varmak etiği sağlamayabilir. Mutluluğu üreten şey etik bir çözüm ya da dahil olan herkesin çıkarlarının tatmin edilmesi olmayabilir. Bir kişinin işini doğru şekilde yaparken ahlaki nitelikteki kararlar vermek için geçmesi gereken bazı temel adımlar veya aşamalar vardır:

-Durumla ilgili etik sorunları ve alınacak karar tanımlanır.

-Bir dizi olası alternatif düşünülür.

-Öğrenciler için olası sonuçları göz önünde bulundurulur.

-Her alternatifte olası zararlar belirlenir: Önlenebilir zararlar/kaçınılmaz zararlar, gerekli zararlar/gereksiz zararlar ortaya konur.

-Her alternatifin faydası belirlenir (Gunzenhauser, 2012).

Bunlar esasen bir karar verme sürecinin temel adımlarındandır.

Gelişmiş mesleki değerler ve mesleki beceriler, bir etik kod oluşturmak için kullanılır. Eğitimde etik, sistemin sorunsuz çalışmasına yardımcı olur. Uygulanabilir standartları belirler ve hem öğrencinin hem de öğretmenin amaçlarına hizmet eder ve onları korur. Öğretmenler, öğrencilerin kişiliklerini geliştirmeye yardımcı olmaktan ve onların kişisel gelişimlerini ve davranışlarını etkilemek için onlara bir akıl hocası olarak hareket etmekten sorumludur. Öğrenciler ise sorumluluğun önemini anlamalı ve zaman içinde etik uygulamaları uygulayarak ilerlemelidir (Direct, 2015). Etik değerleri uygulamak ve her öğrencinin farklı olduğunu anlamak çok sabır gerektirir. Her öğrenci farklı seviyelerde dikkat ve davranışlar gerektirebilir. Öğretmenlerin bu

yaklaşımı, öğrencinin sadece etiğin önemini anlamakla kalmayıp, aynı zamanda sorumlu davranmayı ve öz disiplini uygulamayı da öğrenmesini sağlar (Der Spiegel, 2014, s. 36-39).

Weinstein'a göre tüm inançlar ve disiplinler için ortak olan beş temel ahlak ilkesi vardır; Zarar vermeyin: hareketlerinizle başkalarına zarar vermemeye çalışın. İşleri daha iyi hale getirin. İnsanlara yardım etmek ve yardım etmek ile incitmek arasındaki farkı bilin. Nerede olursanız olun bir topluluk olarak hareket edin. Başkalarına saygı gösterin. Her zaman doğruyu söyleyin ve sözlerinizi yerine getirin. Eğer biri size bilgi konusunda güveniyorsa, bunu kendinize saklayın, ancak yanlışları bildirin. Adil olun. Duygularınızı dengede tutun ve insanları gereksiz yere cezalandırmayın. Sevgi dolu olun. Başkalarına şefkat gösterin ve onları umursadığınızı hissettirin (Weinstein, 2017).

Bu değerler dünyanın bazı yerlerinde farklı şekilde tanımlanabilir, ancak kültürler arasıdır ve genel olarak tüm insan grupları arasında beklenir. Çevremizdeki bireyler esasen bunları uygulamak için etik rehberlik ihtiyacı ve arayışı içindedir.

Bir alan olarak eğitim, her zaman doğru olanı yapmanın yasaları ve mesleki prosedürler etrafında döner. Ayrıca, başkalarının etik uygulamalara uyum sağlamasını ve öğrenmesini sağlamak, hile yapmaktan ve kendi çıkarları için başkalarından yararlanmaktan kaçınmak önemlidir (Celek, 2012)

Strike ve Soltis'e göre eğitimde etiğin dört ilkesi vardır

Dürüstlük: Dürüstlük, eğitimde sahip olunması gereken çok önemli bir özelliktir. Dürüstlük; sadık, doğru sözlü, güvenilir, samimi ve adil olmak demektir. Birçok kültürde takdire şayandır. Okulda, iyi bir öğrenci-öğretmen ilişkisi, karşılıklı güven ve saygıdan gelir. Günümüz dünyasında öğrenciler için öğretmenler ve etik değerleri ön planda tutan eğitim kurumları önemlidir. Başarılı olmak için eğitim bilgisini tamamlayan ahlaka sahip olmak önemlidir. Tüm atfedilenlerin arasında, dürüstlük tüm öğrenciler için gerekli olan değerlerden biridir. Dürüstlük doğal olarak gelmez, ancak onu geniş bir bakış yoluyla benimsemek bir yöntemdir. Dürüstlük en iyi politika olarak kabul edilir. Dürüst bir insan olduğunda, insanlar en iyi iltifatı gösterir ve bu iyi iltifatı almak da her bireyin hayalidir. Bu nedenle eğitim sistemi, öğrenciyi ahlaka yaklaştıracak bazı önemli uygulamaları ve rutinleri içermeyi sağlamalıdır. Öğrenciler, çocukluklarından başlayarak dürüstlüğü çevresine göstermeye ve yaşamının bir parçası haline getirmeye yönlendirilmelidir.

Gizlilik: Gizlilik, eğitimde olmazsa olmaz olan diğer etik değerlerden biridir. Gizlilik, bilgileri yetkisiz kişilere açıklamama veya aktarmama taahhüdünü ifade eder. İnsanlar veya kuruluşlar hakkındaki bilgileri kapsar. Herhangi bir şekilde stres, zorluk veya krizle karşı karşıya kaldıklarında öğrenciler, bu konuya ilişkin olarak öncelik öğretmenler olmak üzere okuldaki profesyonelleri ararlar. Öğrenciler, gizliliğin korunacağı beklentisiyle kişisel bilgileri sıklıkla derinlemesine paylaşırlar. Ancak bilgileri başkalarıyla paylaşmanın riskini onlara aşılacak ve nelere mal olabileceğini anlatabilmek önemlidir.

Çıkar çatışması: Eğitimde çıkar çatışması, bir öğrenciye karşı asıl sorumluluğun, öncelikleri dahil ederek müzakere edildiği bir durumdur. Çıkar çatışmaları, çeşitli bağlamlarda ve çeşitli nedenlerle görülebilir. Çıkar çatışması, bir kişinin en iyi çıkarı, o kişinin sadakat gösterdiği başka bir kişi veya kuruluşun da çıkarına olmadığına ortaya çıkar. Çıkar çatışmaları, birinin yargısını etkilemek için yanlışlıkla başka bir önceliğe izin vermekten, kişisel çıkar için bir okul politikasını kasten ihlal etmeye kadar genişleyebilir.

Sorumluluk: Tüm etik ile birlikte sorumluluk da eğitimde hayati etik değerlerden biridir. Öğretmenin sorumluluğu, öğrencilerin akademik başarılarından sorumlu olduklarını kabul ederek çalışmalarına enerjik bir şekilde katıldıkları zaman gerçekleşir. Öğrencinin sorumluluğu, okulun öğretmenleri ve diğer sınıf arkadaşları ile saygılı ve dikkatli iletişim kurmaktır. Öğrenciler bir seçim yaptıklarında ve onları eğitim hedeflerine yönlendiren adımlar attığında, öğrenci sorumluluğu sergilenir. Derslere, seminerlere ve laboratuvarlar çalışmalarına katılım, bununla birlikte, bir öğretmen tarafından verilen tüm çalışmaları belirli bir sürede etkin bir şekilde tamamlamak önemlidir (Strike ve Soltis, 2004).

Eğitimde etik, öğrencilerin kişiliğinin gelişmesine yardımcı olur. Etik, eğitim sisteminin yönetilmesine yardımcı olur ve bu alışkanlıkların insan yaşamında olumlu bir şekilde yer almasını sağlar. Ahlaki ve etik ilkeler arasında etik, farkındalığın içsel bir özelliğidir. Eğitimde etik, bir öğrencinin öğretmene saygı duyması ve itaat etmesi ve öğretmen ve okul yönetimi tarafından belirlenen tüm kurallara uymasıyla gelişir. Öğrenciler akademik sorumluluk ve dürüstlüğü kazanmalı ve öz disiplini uygulamalıdır (Dytrt, 2006).

Eğitimciler, etik davranmak için ellerinden gelenin en iyisini yapabilecekleri çeşitli etik sorunlarla karşı karşıya kalabilirler. Etik bir kişi ile etik kurallarına uymayan bir kişi arasında bir fark vardır. Etik davranış, bir kişinin 'etik' olarak görülmesi için tepkileri değiştirmesinin gerekli olduğu birçok faktöre ve duruma bağlıdır. Kişisel ve profesyonel etik arasındaki çizgiler bir dereceye kadar bulanıktır. Bu da etik olarak algıladığımız şeyin o kadar net olmadığı anlamına gelir (Hutchings, 2016). Mesleki bir rolde etik konusunda sorun yaşamamak için ilişkilerden kaçınmak daha iyi gelebilir. Çoğu profesyonel, bir etik kodunun varlığının bir yansıması olarak durumları sosyal mesafe ile ele alır. Örneğin, psikologlar hastalarıyla kişisel bağlantıdan kaçınmak için terapi seansları dışında danışanlarıyla sosyalleşmezler ve bu ayrım diğer mesleklerde de olmalıdır. Ancak öğretmenler öğrencilere çok daha yakın olduklarından, öğrencilerle rahat bir ortamda iletişimden vazgeçmek bir düzeyde imkansızdır, hatta eğitime zarar da verebilir. Ancak gereksiz çatışmalardan kaçınmak için etik ilkelere bağlı kalmak en uygun yöntemdir (Nash, 2002).

Biesta'ya göre öğretmen ve öğrenci arasında etik sınırları aşabilecek bazı durumlar şunlar olabilir; öğretmenlerin, öğrencilerin öğrenmelerine ve sınıf dışındaki toplumsal sorunlarına, onları rahat ve yakın bir ilişkiye getirebilecek şekilde katkıda bulunmaları beklenir. Bir kısım öğretmenler etik kuralların farkında değildir ve bunlara uymamakta ve davranışlarda önyargılardan kaçınmamaktadır. Öğretmenler sadece bilgi vermekle kalmaz, aynı zamanda etkileşimde bulunur ve öğrencilerin, zamanı aşsa da aşmasa da gereken bilgi düzeyine ulaşmalarına yardımcı olur. Kişilerarası ilişkiler, kaçınılması zor olabilecek öğretme ve öğrenmenin içine yerleştirilmiştir (Biesta, 2006).

Mesleki etik öğretmenlere yardımcı olabilir, ancak sorumluluk düzeyine ve karar türlerine göre de değişir. Her zaman doğru ya da yanlış değildir, ancak öğretmenlerin günlük çalışmaları sırasında sayısız etkileşimde var olan gri alanlarla başlar. Bir dengeyi korumayı düşünmek ve eylemlerimizin sonuçlarını göz önünde bulundurmamak ve dengeyi korumak, sorunları yargılayıcı olmayan bir şekilde tartışmak, yetkilileri bilgilendirmek ve profesyonel olmak her zaman daha iyidir. Bu gri alanları etik karar verme ile kucaklamak öğrenciler, öğretmenler, kurumlar ve topluluklar için iyi sonuçlar verir.

Sonuç

Eğitim etiği uzmanları, eğitimciler, politika yapımcılar, veliler, vatandaşlar ve öğrenciler ile birlikte eşgüdüm halinde çalışarak uzun vadeli eğitim hedeflerine ulaşabilmek için daha etik bir sistem kurmayı sağlamalıdır. Bu çalışmalarda, ikilemlerin ortaya çıkabileceği, bu konuda güçlü bir şekilde kararlı olanların bile eşitlik, ileriye doğru giden yol konusunda bocalayabileceği veya aynı fikirde olmayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yapısal değişikliklerin dikkate alınması önemlidir. Öğretmenler, mentorlarla birlikte etik ve etik konuları içeren hazırlık programları konusunda eğitim almalıdır. Mentorlar, öğretmenlerin mesleki gelişimine katkıda bulunurlar ve mesleki etik ilkelerini sınıflarında uygularken tekrar gözden geçirmelerine yardımcı olurlar.

Eğitimciler, kariyerlerini ve imajlarını tehlikeye atabilecek kötü davranış ve olayların tuzağına düşmekten kaçınırlar, ancak zamanla mesleki etik fikri eğitim alanında uygulandıkça, içerik ve pedagoji kadar öğretme ve öğrenme kadar önemli hale gelmiştir.

Etik eğitim uygulaması veya politikasında, kavramın tam olarak anlaşılır şekilde belirlenmiş olmasının yanında, faydaları, özendirilmesi ve demokratik şeffaflık gibi değerlerin de ön planda tutulmasının önemi vardır. Herkese hizmet eden etik kodları oluştururken ve sevecen, öğrenme odaklı okul sistemleri yaratmaya çalışılırken, aynı zamanda öğrenciler ve veliler için de vazgeçilmez bir değerler zinciri ortaya koyabilmek, eşitlik ve adaleti sağlayabilmek amaca ulaşmayı kolaylaştırır.

Etik değerlerin yerleşebilmesi ve benimsenmesi için çalışanların davranışları belirli kurallarla kontrol edilmelidir. Bazı kurallar veya yönergeler geleneksel olarak gözlemlenir, hatta daha etkin olarak takibi için yöneticilere ve çalışanlara imzalatılabilir, ihlal durumunda çalışanı işten çıkarmaya kadar cezalandırma yöntemleri uygulanabilir.

Genel olarak öğretmenlerin öğrencilere yaklaşımında, eğitim ve öğretim ile ilgili ilkeler personelin saygınlığının korunması ve geliştirilmesi süreci olarak kabul edilmektedir. Pedagojik etiğin temelleri atılırken, bun temeller okulun özel yönelimine uygun olarak bir etik kodla düzenlenirse, önemi ve bakış açısı daha da anlam kazanacaktır. Ancak bir etik kuralın meşrulaştırılması, etik ilkelerin kalitesini artırmaz.

Öğretmenlerin de, belirli kurallara uygun olarak kendi etik kodlarını oluşturmada okulun sağlayacağı oryantasyon, öğretmenlerin öğrencilere karşı davranışlarını etkileyebilecektir. Öğretmenler genelde kendi okulları tarafından oluşturulan etik kodlarını meşrulaştırmaya tercih ederler. Bu nedenle, etik kodlar genel ahlak kurallarının temel noktalarına uygun olmalı, zaman içerisinde farklı yönelimlere ve diğer gelişmelere göre değiştirilmelidir.

Her öğretmen, eğitimin ilk yıllarından başlayarak her öğrenciye bir birey olarak eşit düzeyde saygınlık göstermelidir. Öğretmenler mesleki yükümlülüklerini yerine getirirken, aynı zamanda öğrencilerinin saygınlığına duyarlılığı davranışlarıyla da ortaya konmalıdır. Bunlardan biri, öğrencilere en başta, konunun ayrıntılarını, çalışmaların nasıl yapılacağını, değerlendirme kriterlerini açıklığa kavuşturmasıdır. Her ders veya seminer zamanında başlamalı, öğrencilere yardım edilmeli veya onları yönlendirici öneriler/yöntemler ortaya konulmalıdır.

Eğitimin her seviyesindeki öğretmenler, öğrencilerinin bilişsel, entelektüel ve ahlaki ilerlemelerini sağlamak ve onlara saygı göstermek, gerektiğinde takdir etmek durumundadır. Öğrencilerin yükümlülüklerini yerine getirmek için belirlenen kural ve gereksinimleri ortaya koymak ve çok zorunlu olmadıkça bunların değişmemelerini sağlamak önemlidir.

Ahlaki bir yaşam biçimi, insan yaşamının gelişmesine de yardımcı olur, onu korur ve destekler. Küresel etik meseleler üzerine düşüncelerin temelinde mutluluk ve tatmin elde etmek, ya da olumsuzlukları en aza indirmek için ahlaki değerleri bütünleştirme çabası vardır. Küreselleşen dünyanın yeni özellikleri ve hızlandırılmış modernleşme sürecinin, toplumu o zamana kadar düşünilemeyecek durumlarla karşı karşıya bıraktığı daima göz önünde bulundurulması gereken önemli bir husustur.

Kaynakça

BIESTA, GERT J.J. (2006). **Beyond learning: Democratic education for a human future**. Boulder, CO: Paradigm Publisher.

CELEK, N. (2012) **Chaos der Kulturen**, Die Debatte um Islam und Integration, Keipenheuer/Witch, KOLN, s.25-26, ISBN 978-3-462-04428-7.

DER Spiegel. (2014) Nr. 50/8.12, **Heldin, Engel und der Verlierer**, s.36-39.

DNES, M, E. (2015). **Jak se vozí Le Penova do Ceska**, s. a3.

DYTRT, Z. (2006). **Etika v podnikatelskem prostredí**. Praha: Grada.

ERIKSEN, T. H. (2007) **Antropologie multikulturních společností**. Rozumet identite. Praha/Kromeriz, Triton.

FITZMAURICE, M. (2010). **Considering Teaching in Higher Education as a Practice**. Teaching in Higher Education, 15(1), s. 45–55.

GUNZENHAUSER, M., G. (2012). **The Active/Ethical Professional: A Framework for Responsible Educators**. London, New York: Continuum.

HAVLÍK, R., & Koča, J. (2007). **Sociologie výchovy a školy**. Praha: Portal.

HAYNES, F. (1998). **The ethical school: Consequences, consistency, care ethics**. London: Routledge

HUTCHINGS, T. (2016). **Professional Ethics and the Classroom**.

<https://www.ets.org/s/proethica/pdf/real-clear-articles.pdf>

Erişim Tarihi: 21.01.2022

JANKOVSKY, J. (2003). **Etika pro pomahajici profese**. Praha: Triton.

JOSEFOVA, A. (2009). **Multikulturelles Deutschland: Interkulturelle Kommunikation auf dem Gebiet des Schulwesens, in Conference Proceedings, Scientific Research and Teaching of Foreign Languages III.**, Vedecky vyzkum a vyuka jazyku, Univerzita Hradec Králove, ISBN 978-80-7041-947-2

NEA. (2020). **National Education Association**. Code of Ethics for Educators. <http://www.nea.org/home/30442.htm>. Erişim Tarihi: 19.01.2022

MORRELL, R. (2002). **A Calm after the Storm? Beyond Schooling as Violence**. Educational Review, 54(1), s. 38–46

NASH, R. (2002). **“Real world” ethics: Frameworks for educators and human service professionals, 2nd edition**. New York: Teacher College Press.

NYTROVA, O., & Pikalkova, M. (2007). **Etika a logika v komunikaci**. Praha: Univerzita Jana Amose Komenskeho Praha.

PAVLÍK, M., & Belcík, M. (2010). **Spolecenska odpovednosti organizace: Praha: Grada**.

PIKHART, M. (2014a). **New Horizons of Intercultural Communication: Applied Linguistics Approach**. Procedia - Social and Behavioral Sciences, Vol. 152, 2014, s. 954–957. ISSN 1877-0428

PIKHART, M. (2014b). **Implementing New Global Business Trends to Intercultural Business Communication**. Procedia - Social and Behavioral Sciences, Vol. 152, 2014, s. 950– 953. ISSN 1877-0428

SEMRADOVA, I., Kacetl, J. (2011). **Obchodní a podnikatelská etika**, Gaudeamus, s. 20

Strike, K. A. & Soltis, J. F. (2004). **The Ethics of Teaching**. New York: Columbia University

SUTTON, M. (2005). **The Globalization of Multicultural Education**. Indiana Journal of Global Legal Studies, 12(1), 96-108

WALDEN University. <http://www.eddirect.com/resources/education/ethics-in-education> adresinden 23 Ocak 2022 tarihinde alındı.

WEINSTEIN, A. (2017). **Ethics in the Classroom: What You Need to Know**. <https://www.education.com/magazine/article/cheating-ethics> adresinden 25 Ocak 2022 tarihinde alındı.

Extended Abstract

Ethics plays very important role in education as it prepares the human source for other social systems and is interpreted as the discipline of dealing with good and evil with commitment and moral duty. Ethics is the established levels that make actions right and wrong. It is very important to apply it in the field of education, which is very important stage in shaping the character of the individual. It also helps the ethical system in education to run smoothly, sets the standards for what is acceptable and what is unacceptable, therefore protecting the interests of both teachers and students. Ethics in education is accessible to both teachers and students. Education planners and school administrators also often undertake the task of informing teachers about the ethical rules applicable to their profession and consider it as a subject of in-service training. The aim of ethics education is not to teach ethics directly, but to provide knowledge. The first aim is to develop intellectual dimensions that will enable individuals to recognize the ethical dimensions of problems and to address ethical issues in various fields such as health, economics, and politics among others. The second aim is to develop critical thinking skills for one's goals, especially the ability of self-criticism and the theoretical and practical impact of personal and collective human actions.

The aim of this research is to reveal how the issue of ethics in education will be handled and what kind of method educators should apply in order to gain these values for students, therefore individuals who will take part in social systems. In this “descriptive” study, the data are collected via; The “literature review” method of reports, theses and articles prepared by researchers, national and international organizations on ethics in education was examined, grouped on the basis of themes, analyzed, interpreted and tried to reach conclusions from these comments.

Ethical rules serve as a formalized basis for easier and more accurate results in evaluating behavior. While there are formalized ethical rules in other professional groups, many schools have their own ethical codes in the teaching profession, unlike other professional groups. One of the main purposes of these ethical codes is the motivation of the teacher. Based on the definition of the teaching profession, some professional values come to the fore: Teachers develop attitudes and values for their professional advancement and professional competence, pedagogical psychological practices, industrial-educational relations, professional developments and modern information technology skills, they primarily consider the tasks and goals of the school in their professional advancement. Some educational researchers emphasize the value dimension and ethical responsibility while revealing the basic responsibilities of teachers in the educational process. Here, teachers' professional values are more important than their knowledge and skills. Ethics in education helps the system run smoothly. It sets enforceable standards and serves and upholds the aims of both the student and the teacher. Teachers are responsible to help students develop their personalities and acting as a mentor to influence their personal development and behavior. Students, on the other hand, should understand the importance of responsibility and progress by applying ethical practices over time. It takes a lot of patience to apply ethical values and understand that every student is different. Each student may require different levels of attention and behavior. Education as a field always revolves around the laws and professional procedures of doing the right thing. Ethics in education has four

principles: honesty, confidentiality, conflict of interest, and responsibility. Ethics in education helps the development of students' personality, manages the education system, and ensures that these habits take a positive place in human life. Educators may be faced with a variety of ethical issues that they may do their best to act ethically. There is a difference between an ethical person and a non-ethical person. Ethical behavior depends on many factors and situations in which a person needs to change responses to be considered 'ethical'. Some teachers are not aware of ethical rules and do not comply with them and do not avoid prejudices in behavior. Professional ethics can help teachers, but it also varies with the level of responsibility and types of decisions. It's not always right or wrong, but it starts with gray areas that exist in countless interactions during teachers' daily work. Embracing these gray areas with ethical decision making works well for students, teachers, institutions, and communities.

Education ethicists should work in coordination with educators, policy makers, parents, citizens and students to establish a more ethical system to achieve long-term educational goals. In these studies, it should be taken into account that dilemmas can arise, and even those who are strongly committed to this issue may falter or disagree about equality, the way forward. Teachers should receive training in preparation programs that include ethics and ethical issues together with mentors. Teachers should receive training in preparation programs that include ethics and ethical issues together with mentors. Mentors contribute to the professional development of teachers and help them reconsider professional ethical principles as they apply them in their classrooms. Educators avoid falling into the trap of bad behavior and events that could jeopardize their careers and image, but over time, the idea of professional ethics has become as important to teaching and learning as content and pedagogy have been applied to the field of education. In ethical education practice or policy, it is important to prioritize values such as benefits, encouragement and democratic transparency, as well as clearly defining the concept. In ethical education practice or policy, it is important to prioritize values such as benefits, encouragement and democratic transparency, as well as clearly defining the concept. While creating ethical codes that serve everyone and trying to create caring, learning-oriented school systems, at the same time, being able to reveal an indispensable chain of values for students and parents and ensuring equality and justice makes it easier to reach the goal. In order for ethical values to be established and adopted, the behavior of the employees should be controlled by certain rules. While the foundations of pedagogical ethics is laid, if these foundations are arranged with an ethical code in accordance with the special orientation of the school, its importance and perspective will gain even more meaning. However, legitimizing a code of ethics does not increase the quality of ethical principles. The orientation provided by the school for teachers to create their own ethical codes in accordance with certain rules may affect the behavior of teachers towards students. Teachers often prefer to justify the ethical codes created by their schools. For this reason, ethical codes should comply with the basic points of general moral rules and should be changed over time according to different trends and other developments. While teachers are fulfilling their professional obligations, their sensitivity to the dignity of their students should also be demonstrated through their behaviors. One of them is to clarify the details of the subject, how the studies will be done, and the evaluation criteria to the students at the very beginning. Teachers at all levels of education have to ensure their students' cognitive, intellectual

and moral progress, respect and, if necessary, appreciate them. It is important to set out the rules and requirements determined to fulfill the obligations of the students and to ensure that they do not change unless it is very necessary. A moral way of life also helps, protects and supports human life. At the heart of reflections on global ethical issues is the effort to integrate moral values to achieve happiness and satisfaction or to minimize negativity. It is an important issue that should always be taken into account that the new features of the globalizing world and the accelerated modernization process confront the society with situations that could not be considered until then.

